

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-1-3>

УДК 338.48(477.83-21)

JEL R11, R58, O18

О. Р. Процишин

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, м. Дрогобич
e-mail: oksana.romanivna@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3715-3740>

П. В. Скотний

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, м. Дрогобич
e-mail: skotnyy@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8150-8946>

ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДРОГОБИЧЧИНИ

Досліджено особливості формування туристичної привабливості Дрогобиччини. Визначено, що основним чинником формування туристичної привабливості регіону є наявність та ефективне використання туристичного потенціалу. Проаналізовано природно-ресурсний, історико-культурний, економічний, соціальний потенціали як складові туристичного. Оцінено вплив використання інфраструктури туристичної сфери, в т. ч. діяльності готелів та аналогічних закладів розміщування, транспортного сполучення до туристичних дестинацій регіону, стану навколишнього середовища, доступності зв'язку, діяльності туристично-інформаційного центру, на формування туристичної привабливості регіону та розвиток туристичної галузі. Ефективність використання фінансового та інвестиційного компонент туристичного потенціалу досліджено шляхом аналізу надходжень до місцевих бюджетів від туристичного збору та видатків на розвиток туризму. Обґрунтовано можливості для розвитку багатьох видів туризму. Виокремлено проблеми організаційно-економічного характеру у формуванні туристичного потенціалу Дрогобиччини, вирішення яких потребує подальших досліджень.

Ключові слова: Дрогобиччина, туристична привабливість, туристичний потенціал, складові туристичного потенціалу, туристична галузь, туристично-інформаційний центр.

Protsyshyn O., Skotnyy P. FORMING TOURIST ATTRACTIVENESS OF THE DROHOBYCH REGION

Tourist attractiveness is a key factor for the development of the tourism industry in the region. The Drohobych region includes the neighboring districts and the cities of Stebnyk and Drohobych, with the latter being the administrative center of the district and the city of regional subordination. The main factor in shaping the region's improved image as a tourist destination is the availability and efficient use of tourism potential. Its use is influenced by a number of political, economic and social factors that may be restrictive or favorable in nature. The region attracts tourists with its natural landscapes, mountainous terrains with forests, lakes, ponds, river valleys with recreation areas and waterfalls, and Skole Beskids National Nature Park. The paper analyzes the quality of transport connections to the tourist destinations of the region, the state of the environment, the quality of the communication system, the composition and the effectiveness of the logistics of the tourist sector. Besides, the efficient use of information potential through the introduction of the project «Drohobych – Smart City» contributed to the formation of a positive tourist image. The article outlines increasing role of the tourist information center in shaping the tourist attraction through analyzing the dynamics of the number of tourists' visits and revealing the close links with the number of persons accommodated in hotels, collective accommodation facilities, visits to museums by calculating correlation coefficients. The efficiency of the use of the financial and investment components of tourism potential has been studied by analyzing local budget revenues from tourism fees and expenditures on tourism development. The analysis of the components of the tourist potential has allowed us to distinguish its features, to state the possibility of development of almost all types of tourism, to identify the problems of improving the image of the Drohobych area as a tourist destination. Their solution will need further research.

Key words: Drohobych region, tourist attractiveness, tourist potential, components of tourist potential, tourist industry, tourist information center.

Постановка проблеми. Галузь туризму вважається однією з перспективних і динамічних галузей світової економіки, розвиток якої сприяє покращенню рівню і якості життя громадян шляхом задоволення потреб у відпочинку, лікуванні, пізнанні економіко-культурних особливостей регіонів країни, збільшення зайнятості, зростання доходів країни, охорони довкілля та історико-культурної спадщини,

підвищення конкурентоспроможності країни та регіонів зокрема. Значну роль у розвитку туристичної галузі регіону відіграє його туристична привабливість, формування якої визначено стратегічною ціллю розвитку Львівської області на період 2021-2027 рр.

Аналіз останніх досліджень. Питанням, що пов'язані з формуванням туристичної привабливості,

присвячено достатньо уваги у працях вітчизняних учених, таких як В. Г. Герасименко, О. Г. Давиденко, Г. В. Довгаль, Р. Дудяка, О. В. Мітюк, О. В. Музиченко-Козловської, Н. І. Омельченко, М. Ступеня, Р. Ступеня, Ю. О. Юхновської та інших. Зокрема, О. В. Мітюк [1] зазначає, що туристична привабливість – властивість об'єкта, що характеризує його здатність сприяти задоволенню мотиваційних потреб туриста. О. В. Музиченко-Козловська [2] та Г. В. Довгаль, Н. І. Омельченко [3] розглядають туристичну привабливість з позиції використання туристичного потенціалу території, яка відповідає потребам туриста і забезпечує соціально-економічний ефект для розвитку туризму. О. Г. Давиденко [4] акцентує увагу на сукупності географічних, економічних, фінансових та політичних факторів певної території, що задовольняє споживачів. Проте регіональні особливості щодо умов і факторів формування туристичної привабливості вимагають більш ґрунтовних досліджень.

Метою статті є дослідження особливостей формування туристичної привабливості та виявлення проблем розвитку туристичної галузі Дрогобиччини.

Основні результати дослідження. Дрогобиччина як регіон включає район, м. Стебник та м. Дрогобич, яке є адміністративним центром району та містом обласного підпорядкування. Слід зауважити, що у межах району знаходяться ще два міста обласного підпорядкування – м. Борислав і м. Трускавець (курорт міжнародного значення), а також смт Східниця.

Узагальнюючи дослідження науковців [1-3; 17], туристичну привабливість регіону можна визначити як оціночну категорію з боку туристів задовольняти потреби у різних формах рекреації та відпочинку (лікувальному, спортивному, пізнавальному тощо), вона сприяє розвитку туристичної галузі. Формування туристичної привабливості регіону залежить від низки чинників. У монографії О. В. Музиченко-Козловської [2] розглядаються такі фактори, як загальний імідж регіону та його державна фінансова та маркетингова підтримка, природно-кліматичні умови для рекреації, історико-культурні цінності, розвиненість інфраструктури, у т. ч. транспортної, інформаційна забезпеченість, наявність кваліфікованих кадрів, соціальна стабільність і безпека. О. Г. Давиденко [4, с. 99] виокремлено такі групи факторів: екологічні, політичні, економічні, соціальні, культурні та інфраструктуру.

На наш погляд, основним чинником формування туристичної привабливості регіону є наявність та ефективне використання туристичного потенціалу. Відтак формування туристичної привабливості регіону обумовлено можливістю використання туристичних ресурсів організаціями, належними до туристичної сфери, і розвитку туристичної діяльності на певній території. Своєю чергою, здатність суб'єктів туристичної діяльності ефективно використовувати туристичний потенціал забезпечуватиме успішний розвиток як самих суб'єктів, так і сприятиме формуванню туристичної привабливості регіону.

На використання туристичного потенціалу впливає низка факторів політичного, економічного і соціального характеру, які за характером впливу можуть бути обмежувальними чи сприятливими [5]. Наприклад, до політичних факторів впливу на формування та розвиток туристичного потенціалу можна віднести політичну стабільність, міжнародні відносини з іншими країнами, в т. ч. міграційні режими з іншими регіонами та державами; державне регулювання туристичної галузі, в т. ч. податкове та антимонопольне законодавство, законодавство у сфері охорони довкілля та культурно-історичної спадщини тощо. До економічних факторів впливу віднесемо економічну стабільність, програми розвитку регіонів та фінансове забезпечення їх реалізації, розвиток бізнес-середовища, інвестиційний клімат, купівельну спроможність громадян, курс валюти та рівень інфляції, наявність і розвиток туристичної інфраструктури, в т. ч. господарської, транспортної, інформаційної, комунікаційної, соціальної тощо. До соціальних віднесемо рівень якості життя, освітній та культурний рівень населення, умови праці та відпочинку, усвідомлення туристичних можливостей тощо.

Особливості формування туристичної привабливості зумовлені використанням структурних складових туристичного потенціалу: природно-ресурсної, історико-культурної, економічної, соціальної.

До природно-ресурсної складової туристичного потенціалу можна віднести географічне розташування, ландшафт, клімат, мінеральні і лікувальні води. Дрогобицький район розташований у південно-західній частині Львівської області і займає площу 1297 км², з яких 91 км² є територією міст обласного підпорядкування. На Дрогобицький район припадає 5,9% території та 9,4% населення Львівської області [6, с. 98]. Північна частина району розташована у межах Дрогобицької височини, південна – Східних Бескидів. Гори розташовані в південно-західній частині району і займають площу 279 км², тобто 23% території району. Територією району протікають річки Стрий, Тисмениця, Бистриця, Бар, Колодниця та Солониця. Місто Дрогобич географічно розташований на річці Тисмениці, на межі Наддністрянської рівнини і Карпатського передгір'я [7].

Як свідчать дослідження, природні туристичні ресурси приваблюють дві третини міжнародного туристопотоку [8, с. 26]. Тобто більшість туристів відвідує такі дестинації, які володіють насамперед природними ресурсами. Для туристичної сфери привабливими природними ландшафтами є гірська місцевість з лісовими масивами у селах Майдан, Рибник, Опака, Довге Гірське, Бистриця Гірська, Залокоть, Старий Кропивник, Сторона; озера, долини річок з відпочинковими зонами та водосховищами Лазний, Бориславський. На території Дрогобицького району та міст Дрогобича, Трускавця, Борислава і Стебника є 16 озер, 216 ставків та три водосховища, на яких можна відпочивати та здійснювати риболовлю, зокрема у відпочинково-оздоровчому комплексі «Опака» с. Опака та «Слобода-Раковець» у

с. Воля Якубова, с. Снятинка, с. Унятичі, с. Ясениця, с. Болахівці, форельнику «Хата рибака» в урочищі Помірки. Рельєф, кліматичні умови, водні ресурси, лісові масиви Карпат і чудові краєвиди сприяють розвитку літніх та зимових видів відпочинку, зокрема гірськолижного спорту. Так, в околицях м. Борислава знаходяться гірськолижні комплекси «Буковиця», «КрутоГір», «Рибник». Природно-заповідний фонд Дрогобицького району налічує 11 DESTИНАЦІЙ, у т. ч. парк «Сколівські бескиди», зоопарк у смт Меденичі, історико-культурний заповідник «Нагуєвичі». На території району у м. Трускавець та смт Східниця на основі лікувальних мінеральних джерел сформувалися бальнеологічні курорти міжнародного та національного значення, що впливає не лише на розвиток рекреації у регіоні, а й значною мірою формує його туристичну привабливість.

Історико-культурний потенціал Дрогобищини налічує значну кількість пам'яток різних видів – архітектури, містобудування, історії, археології, монументального та садово-паркового мистецтва, науки і техніки, ландшафту. Місто Дрогобич відоме своїми історичними та рекреаційними пам'ятками, давньою історією, з якою пов'язані біографії багатьох видатних постатей українського та світового культурного і мистецького процесу, національно-визвольних змагань [9]. На території Дрогобищини знаходиться:

- 213 пам'яток архітектури та історії місцевого значення, з них 175 у місті (здебільшого житлові будинки, церкви та дзвіниці, ратуша, одна з найбільших у Східній Європі хоральна синагога, солеварний завод, де солеварне виробництво ведеться з XIII-XIV ст.), а 38 (здебільшого церкви та дзвіниці XVII-XX ст.) – у районі; національного значення (дерев'яні церкви – Воздвиження Чесного Хреста (1636 р.), костел святого Варфоломея (XIV ст.), оборонна вежа (XIII – поч. XIV ст.), оборонні вали, міська житниця-шпихлір (кін. XVII ст.), Городище давньоруське та пізньосередньовічне XI-XIII ст. у с. Солоньско та с. Ступниці, церква св. Миколи у с. Нагуєвичі, церква св. Іллі у с. Лішня, дзвіниця та церква Успіння Богородиці у смт Меденичі та ін.) та об'єкт світової спадщини ЮНЕСКО – церква-музей святого Юра (1654 р.);
- 20 об'єктів монументального мистецтва (в т. ч. 6 у районі) – пам'ятники видатним особистостям, пам'ятник «2000-ліття Різдва Христового – Борцям за волю України» (2000 р.), сквер з меморіалом «Героям Небесної Сотні» та ін. [7; 10];
- 14 пам'яток історії, серед яких визначними є братські могили, меморіальні комплекси радянським воїнам, садиба Івана Франка у с. Нагуєвичі, доменна піч «Залізна гута» (XVIII ст.) у с. Майдан;
- три парки та три відпочинкові зони;
- 71 бібліотека (в т. ч. 62 у районі), 71 заклад культури клубного типу (67 у районі) [11], три музичні та одна художня школи, відділення

Спілки композиторів України, діє Заслужений Прикарпатський ансамбль пісні й танцю України «Верховина».

Сьогодні не всі пам'ятки архітектури та історії знаходяться у привабливому для туристів стані, оскільки більшість із них потребує капітального ремонту. Також у місті існує проблема так званого «оновлення» старих культових споруд. Це у багатьох випадках призвело до втрати їх первісного вигляду, внутрішніх розписів, що значно зменшило їх культурно-мистецьку і туристичну цінність. Водночас зростає зацікавленість туристів у відвідуванні об'єктів історико-культурної спадщини. Так, за період 2016-2019 рр. кількість відвідувань музеїв Дрогобищини зросла в 1,4 раза, при цьому максимальна кількість відвідувань припадає на травень-червень, а мінімальна – на січень-лютий.

До складу економічного потенціалу входять:

1) інфраструктурний потенціал – можливості підприємств розміщування, дозвілля, харчування, транспорту, природоохоронної та інших суміжних галузей щодо забезпечення необхідних умов для здійснення туристської діяльності і задоволення потреб їх персоналу та рекреантів. На думку Т. І. Ткаченко, К. О. Соколової [12, с. 108], «інфраструктура туризму – це комплекс споруд та мереж, що забезпечують нормальний доступ туристів до туристичних ресурсів та їх належне використання в цілях туризму. І навіть найпривабливіші місця та об'єкти країни можуть бути недосяжними для широкого кола споживачів без наявності комунікацій, засобів зв'язку та транспортної досяжності до них».

Власне, саме транспортна досяжність є одним з найважливіших критеріїв оцінювання туристичного потенціалу території. У Дрогобицькому районі налічується 43 автодороги загального значення протяжністю 382,9 км (з твердим покриттям – 381,4 км). Крім того, 514 комунальних автодоріг протяжністю 599,8 км [7]. Стан доріг місцевого значення, за оцінками експертів та перевізників, незадовільний, особливо відзначається відсутність якісних доріг до популярних туристичних центрів і об'єктів [13, с. 47]. Проте у межах реалізації Програми розвитку дорожньої інфраструктури коштом переважно обласного бюджету в 2016-2018 рр. виконані ремонтні роботи на суму 438 млн грн, що значно покращило ситуацію щодо дорожнього покриття і позитивно вплинуло на формування туристичної привабливості регіону. Перевезення по місту Дрогобичу здійснюється 44 транспортними засобами за вісьмома маршрутами. Потенціал транспортного комплексу району представлений шістьма підприємствами, з яких три здійснюють пасажирські перевезення. Цілодобово працюють служби радіотаксі, що надають послуги з перевезень пасажирів і вантажів. Щодо забезпечення залізничним транспортом, то жодне з гірських сіл не має залізничного сполучення, що утруднює доступ для певної частини потенційних туристів [14].

Природоохоронна складова інфраструктури туристичного потенціалу регіону характеризується такими показниками, як кількість спожитої води в регіоні та обсяг викидів забруднюючих речовин [13,

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

с. 7]. У м. Дрогобич і Дрогобицькому районі використання свіжої води у 2017 р. порівняно з 2000 р. зменшилося майже у п'ять разів, що пов'язано з припиненням діяльності більшості промислових підприємств. Якщо по Львівській області цей показник становить 122,6 млн м³, то у Дрогобицькому регіоні (м. Дрогобич та райони) в середньому – 2,7 м³ свіжої води [10], що складає лише 2,2% загального обсягу використання загалом по області. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення у 2017 р. зменшилися порівняно з 2000 р. у 15,5 раза і складають лише 0,9 тис. т у м. Дрогобич та 2,5 тис. т у Дрогобицькому районі [7]. Частка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення у м. Дрогобич у загальній кількості викидів по Львівській області становить 0,8%, по району – 2,3%. Водночас слід зауважити, що обсяги видатків на природоохоронні заходи з цільових фондів міського бюджету м. Дрогобича у 2016-2019 рр. зменшилися на 99,6%.

Сучасну інфраструктуру зв'язку для сфери туризму передусім характеризує доступність завдяки формуванню Wi-Fi зон і безперебійності роботи різних операторів. Станом на 01.01.2020 р. у місті Дрогобичі зареєстровано 20 безкоштовних Wi-Fi зон, серед яких установи культури та медичної сфери,

паркові зони. Крім того, практично кожний заклад громадського харчування теж має Wi-Fi зону.

Матеріально-технічна база туристичної інфраструктури складається з багатьох елементів: житловий сектор (готелі, мотелі, табори для автотуристів), сектор громадського харчування (кафе, ресторани, кав'ярні, кондитерські тощо), транспортний сектор організації подорожей (агентства, організатори екскурсій), сектор розваг (інформаційний сектор (інформаційна туристична мережа), додаткові послуги та сервісна система [15, с. 109]. У місті Дрогобичі налічується сім готелів та аналогічних закладів розміщення місткістю 69 номерів на 127 місць, а у районі – шість закладів розміщення готельного типу місткістю 141 номер на 300 місць. На території району знаходяться п'ять санаторіїв. Крім того, у районі функціонує 11 агроосель на територіях селянських господарств [7]. Географічно вони розташовані у гірських районах – у селах Новий Кропивник, Рибник, Опака, Жданівка, Довге Гірське, а також передгір'ї – селах Модричі, Монастир Лішнянський, Старе Село, Нагуевичі. Проте слід зауважити, що наявне готельне господарство не задовольняє потреб туристів, оскільки лише за 2017 р. порівняно з 2016 р. кількість осіб, розміщених у готелях та аналогічних закладах розміщування, зросла більш як удвічі (рис. 1).

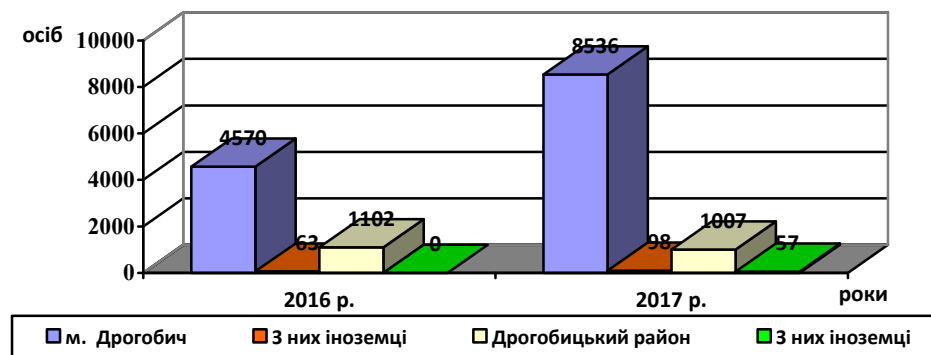

Рис. 1. Кількість розміщених осіб у готелях та аналогічних закладах розміщування Дрогобиччини за 2016-2017 рр., осіб

Джерело: побудовано за даними [11].

У колективних закладах розміщування спостерігається загалом позитивна динаміка перебування осіб у м. Дрогобич, проте у районі кількість осіб у 2017 р. порівняно з 2016 р. скоротилася майже у п'ять разів.

У Дрогобичі існує розгалужена мережа закладів сфери торгівлі та обслуговування, ресторанного господарства та громадського харчування. В означеній сфері актуальною проблемою є невідповідність режиму роботи закладів громадського харчування потребам гостей міста та недостатній рівень кваліфікації обслуговуючого персоналу цих закладів [16].

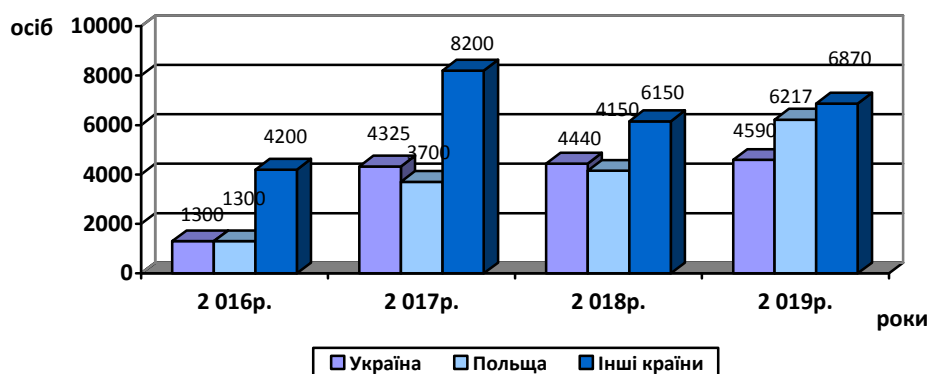
Туристичну діяльність здійснює 22 туристичні підприємства, що складає 12,4% кількості суб'єктів туристичної діяльності у Львівській області [11], доходи яких за досліджуваній період мають тенденцію до зростання, що свідчить про активізацію їх діяльності. Зокрема, за 9 міс. 2019 р. дохід КП

«Туристично-інформаційний центр» від надання послуг становив 12,3 тис. грн і зріс у 6,5 раза порівняно з доходами у 2018 р. Доходи КП туристичного комплексу «Дрогобиччина» у 2017 р. порівняно з 2016 р. зросли в 1,4 раза (з 1209,6 тис. грн до 1766,6 тис. грн), у т. ч. від оплати за проживання – удвічі (з 554,3 тис. грн до 1001,10 тис. грн) [10]. Послуги дозвілля у місті надають 6 фітнес – і спортивних клубів;

2) інформаційний потенціал охоплює сукупність організаційно-технічних і інформаційних можливостей, які забезпечують підготовку і прийняття управлінських рішень та впливають на характер (специфіку) виробництва туристського продукту шляхом збору, заощадження, обробки і поширення інформаційних ресурсів [17, с. 45]. Дрогобиччина має сьогодні один з кращих у країні інформаційних сервісів, у т. ч. у сфері туризму завдяки впровадженню проекту «Дрогобич – Smart

City» з 2016 р. [10]. Лише за два роки діяльності проєкт «Дрогобич – Smart City» налічував вже більше 20 різних напрямів: інфраструктурні об'єкти, е-сервіси, комунікаційні платформи та роботу з відкриттям даних. На початок 2020 р. відвідувачі пошуку можуть скористатися 104 сервісами розумного міста з більш як 300 унікальними наборами даних на відкритому порталі міста. Міські е-сервіси надають можливість мешканцям міста одержати низку е-послуг і в сфері туризму, зокрема отримати інформацію про новини міста за допомогою мобільних додатків, а також за допомогою мапи літніх майданчиків, виїзної торгівлі, атракціонів, ярмарок; отримати інформацію про їх розміщення та режим роботи (у т. ч розклад проведення святкових та акційних заходів); здійснити запис на екскурсію та інші послуги. Завдяки впровадженню проєкту «Дрогобич – Smart City» місто отримує дванадцять всеукраїнську перемогу за 2017-2019 рр. у цифровій трансформації нагород.

У 2016 р. Дрогобицькою міською радою створено КП «Туристично-інформаційний центр». Розглядаючи роль туристичних інформаційних центрів у сучасній індустрії туризму, Р. В. Волчецький [18] зазначає: «Сьогодні все більшою постає проблема ефективного представлення наявних у регіонах туристичних ресурсів та принад, здатних пробудити інтерес не тільки у іноземних, а й навіть у вітчизняних туристів та відпочиваючих». Тому головною метою КП «Туристично-інформаційний центр» (ТІЦ) у м. Дрогобич як організаційного інструменту управління та розвитку туризму є саме створення механізму інформаційного представлення, створення позитивного іміджу та популяризації туристичних територій Дрогобиччини. За даними ТІЦ, спостерігається позитивна динаміка зростання обсягів туристичних потоків у місті. Зокрема, кількість звернень за інформацією в інформаційний центр туристів за 2016-2019 рр. зросла у 2,6 раза (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка звернень туристів у ТІЦ м. Дрогобич за 2016-2019 рр., осіб

Джерело: побудовано за даними КП «ТІЦ» м. Дрогобича.

При цьому слід зауважити, що зросла частка туристів з Польщі та інших країн, таких як США, Румунії, Канади, Китаю, Франції, Італії, Чехії, Австрії, Норвегії та ін. Найбільший потік туристів у місті спостерігається з травня по вересень. Лише у травні 2019 р. м. Дрогобич відвідали 3000 гостей, тоді як у травні 2018 р. тільки 1600 осіб. У 2019 р. реєструвалися туристи з Польщі, Угорщини, Німеччини, Японії, Англії, Естонії, Росії та інших країн, вперше – з Кореї, Нідерландів. Структура туристичних потоків за географічною ознакою за період 2016-2019 рр. зазнала змін: збільшилася частка туристів з України (з 19,1% до 26%) та Польщі (з 19,1 до 35,2%), і зменшилася з інших країн (з 61,8% до 38,8%);

3) фінансовий потенціал характеризує обсяг коштів, якими регіон може розпоряджатися для здійснення туристської діяльності. Основними коштами, які може використовувати територіальна громада на розвиток туристичного сегмента (покращення інфраструктури, розвитку туризму – як внутрішнього, так і в'їзного, підвищення іміджу туристичних центрів тощо), є туристичний збір, який сплачують готелі до загального фонду місцевого бюджету. У 2017 р. обсяг виконання надходжень від туристичного збору у м. Дрогобичі становив 118%

запланованих показників, у 2018 р. обсяг виконання запланованих показників був меншим і становив 97,4%, а за 9 міс. 2019 р. – 94,9% запланованих показників. Проте динаміка обсягів находжень від туристичного збору у 2019 р. є позитивною, оскільки темп зростання за аналогічний період 2018 р. становить 330,7% [10]. При цьому, якщо частка доходів від діяльності туризму у видатках на реалізацію програм і заходів у галузі туризму та курортів у 2018 р. складала 5,3%, то за 9 міс. 2019 р. – 13,7%. За 9 міс. 2019 рр. доходи від туристичного збору зросли у 3,3 раза порівняно з аналогічним періодом 2018 р. і становили 112 969,86 грн;

4) інвестиційний потенціал – сукупні можливості регіону щодо інвестування туристської діяльності [17, с. 45]. У 2016 р. на розвиток туристично-інформаційного центру в місцевому бюджеті було закладено 167 тис. грн [10]. Ці кошти виділено на виготовлення буклетів, підготовку презентації, проведення промокампанії, закупівлю сувенірної продукції. Окремо було виділено 10 тис. грн на поїздки для обміну досвідом із містами-партнерами, з подібними центрами в інших містах України та в прикордонних містах Республіки Польща. У 2019 р. Дрогобицькою районною державною адміністрацією укладено угоди з ПП

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

«Центр пам'яткоохоронних досліджень» на виготовлення паспортів дев'яти об'єктів культурної спадщини за кошти органів місцевого самоврядування на суму 56,0 тис. грн Динаміка бюджетних видатків на розвиток туризму позитивна,

що свідчить про зростаючу фінансову підтримку громади міста у формуванні туристичної привабливості (рис. 3);

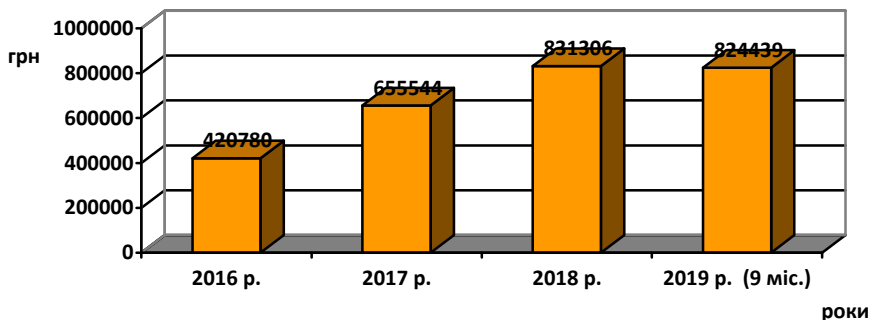

Рис. 3. Динаміка видатків на розвиток туризму у м. Дрогобичі за 2016-2019 рр., осіб

Джерело: побудовано за [10].

5) управлінський потенціал характеризують навички та здібності керівництва всіх рівнів управління з формування, організації, створення належних умов для функціонування туристичної сфери регіону [17, с. 45]. Управлінський потенціал туристичної сфери Дрогобиччини формується компетентностями фахівців відділу культури і туризму Дрогобицької РДА, КП «Туристично-інформаційний центр м. Дрогобича», туристичних підприємств та інших підприємств туристичної інфраструктури.

Соціальний потенціал сфери туризму визначається насамперед кваліфікованими кадрами, здатними здійснювати туристично-рекреаційну діяльність [17, с. 45]. Зокрема, для потреб Дрогобиччини у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка здійснюється підготовка фахівців бакалаврського рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Менеджмент готельного курортного і туристичного сервісу» і магістерського рівня вищої освіти за освітньою програмою «Менеджмент туристичної індустрії».

Висновки. Аналіз складових туристичного потенціалу дозволив:

1) виявити проблеми організаційно-економічного характеру у формуванні туристичної привабливості Дрогобиччини: відсутність плану відновлення багатьох привабливих з туристичної точки зору об'єктів, які мають мистецьку та історичну цінність; матеріально-технічна база не відповідає сучасним вимогам і потребам розвитку сфери туризму, а інфраструктура та благоустрій сіл Дрогобиччини є недостатньо комфортними для рекреаційного розвитку; покриття більшості доріг місцевого значення до туристичних destinations вимагає переоснащення; відсутня інфраструктура для розвитку безбар'єрного туризму, спрямованого на задоволення рекреаційних потреб осіб з обмеженими можливостями; недостатня промоційна кампанія з популяризації регіону та культурних заходів; невідповідність режиму роботи закладів громадського харчування потребам гостей міста та недостатній

рівень кваліфікації обслуговуючого персоналу у мережі закладів сфери торгівлі та обслуговування, ресторанного господарства та громадського харчування;

2) виокремити особливості використання туристичного потенціалу, що дають можливість розвиватися більшості видів туризму: гірського, у т. ч. гірськолижного, лісового, мисливського, рекреаційного, лікувально-оздоровчого, спортивного, екологічного; культурно-пізнавального, етнотуризму, релігійного та інших;

3) стверджувати про зростаючу туристичну привабливість Дрогобиччини, оскільки зростає зацікавленість туристів у відвідуванні об'єктів історико-культурної спадщини, покращуються екологічні умови, більш доступним стає зв'язок завдяки збільшенню безкоштовних Wi-Fi зон та підвищенню рівня інформатизації е-послуг у сфері туризму; збільшується мережа закладів сфери торгівлі та обслуговування, ресторанного господарства та громадського харчування, зростають можливості та обсяги фінансування заходів щодо розвитку туризму.

Водночас потребує подальших досліджень пошук шляхів стимулювання туристичної привабливості регіону та обґрунтування напрямів розвитку туризму.

Список використаних джерел

1. Мітюк О. В. Оцінка привабливості туристичних об'єктів і території Столичного регіону. *Географія та туризм*: зб. наук. пр. 2012. Вип. 19. С. 60-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2012_19_11
2. Музиченко-Козловська О. В. *Економічне оцінювання туристичної привабливості території*: монографія. Львів: Новий Світ-2000, 2012. 176 с. URL: http://tourlib.net/books_ukr/muzychenko13.htm
3. Довгаль Г. В., Омельченко Н. І. Туристична привабливість Харкова: стан та перспективи. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. Вип. 7. С. 109-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2018_7_18
4. Давиденко О. Г. Методи оцінювання туристичної привабливості регіонів країни.

Український соціум. 2015. С. 97-107. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2015/10/97-107_no-4_vol-55_2015_UKR.pdf

5. Комліченко О. О. Фактори розвитку туристичної галузі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки: зб. наук. пр. 2014. Вип. 8(3). Ч. 3. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8\(3\).pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8(3).pdf)

6. Гудзеляк І. Населення і розселення Дрогобицького р-ну Львівської обл. *Вісник Львівського університету*. Серія географічна. 2014. Вип. 47. С. 98-106. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geography/article/view/821>

7. *Дрогобицька районна рада*: сайт. 2019. URL: <http://drohobych-rda.gov.ua/drogobickiy-rayon.html>

8. *Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону*: монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.

9. *Програма розвитку туризму в місті Дрогобичі на 2019-2021 роки*. Дрогобич, 2018. URL: <http://drogtravel.com/wp-content/uploads/2019/01/programa-2019-21-1.pdf>

10. *Дрогобицька міська рада*: сайт. 2019. URL: <https://drohobych-rada.gov.ua>

11. Паспорт регіону. Головне управління статистики у Львівській області: сайт. 2019. URL: https://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/bank/about_statregion.php

12. Ткаченко Т. І., Соколова К. О. Теоретичні аспекти формування туристичного потенціалу підприємств. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Економіка: зб. наук. пр. 2011. Вип. 1. С. 107-112. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/tkachenko4.htm

13. *Інфраструктура регіонів України. Пріоритети модернізації*: аналітичне дослідження. Київ, 2017. 108 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/13246.pdf>

14. Коберніченко Т. Рекреаційний потенціал гірських сіл Львівської області. *Вісник Львівського університету*. Серія географічна. 2009. Вип. 37. С. 260-267. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2009_37_32

15. Ступень М., Дудяк Р., Ступень Р., Рижок З. Проблеми розвитку галузі туризму у Львівській області. *Аграрна економіка*. 2018. Т. 11. № 3-4. С. 48-54. DOI: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2018.03.048>

16. Ігор Чава: через п'ять років про Дрогобич знатимуть в усьому світі. *Дрогобицька міська рада*: сайт. 11.01. 2019. URL: <https://drohobych-rada.gov.ua/igor-chava-cherez-p-yat-rokiv-pro-drogobych-znatymut-v-usomu-sviti-foto-zmi>

17. Юхновська Ю. О. Теоретичні підходи до визначення сутності туристичного потенціалу регіону. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30(69). № 1. С. 42-46. URL: <http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019//10.pdf>

18. Волчецький Р. В. Роль туристичних інформаційних центрів у сучасній індустрії туризму. Наукові праці Чорноморського державного

університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія «Державне управління». 2012. Т. 194. Вип. 182. С. 126-128.

References

1. Mityuk, O. V. (2012). Otsinka pryvablyvosti turystychnykh ob'ektiv i terytoriy Stolychnoho rehionu [Assessment of attractiveness of tourist sites and territories of the Capital region]. In *Heohrafiya ta turyzm [Geography and Tourism]: Vol. 19* (pp. 60-65). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2012_19_11 [in Ukrainian].

2. Muzychenko-Kozlovs'ka, O. V. (2012). Ekonomichne otsynuvannya turystychnoyi pryvablyvosti terytoriyi [Economic evaluation of the tourist attractiveness of the territory]. L'viv: Novyy Svit-2000. Retrieved from http://tourlib.net/books_ukr/muzychenko13.htm [in Ukrainian].

3. Dovhal, H. V., & Omelchenko, N. I. (2018). Turystychna pryvablyvist' Kharkova: stan ta perspektyvy [The tourist attractiveness of Kharkiv: the state and prospects]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krayinoznavstvo. Turyzm – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, 7, 109-114. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKHMv_2018_7_18 [in Ukrainian].

4. Davydenko, O. H. (2015). Metody otsynuvannya turystychnoyi pryvablyvosti rehioniv krayiny. [Methods of estimating the tourist attractiveness of the regions of the country]. *Ukrayins'kyi sotsium – Ukrainian society*, 97-107. Retrieved from https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2015/10/97-107_no-4_vol-55_2015_UKR.pdf [in Ukrainian].

5. Komlichenko, O. O. (2014). Faktory rozvytku turystychnoyi haluzi [Factors of developing tourism industry]. In *Naukovyy visnyk Kherson'skoho derzhavnoho universytetu*. Seriya: Ekonomichni nauky [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic science]: Vol. 8(3), p. 3. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8\(3\).pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8(3).pdf) [in Ukrainian].

6. Hudzelyak, I. (2014). Naseleння i rozseleння Drohobyt's'koho r-nu L'vivs'koyi obl. [Population and settlement of Drohobych district of Lviv region]. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya heohrafichna – Lviv University Bulletin. Geography series*, 47, 98-106. Retrieved from <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geography/article/view/821> [in Ukrainian].

7. *Drohobych District Council*: Website (2019). Retrieved from <http://drohobych-rda.gov.ua/drogobickiy-rayon.html> [in Ukrainian].

8. Herasymenko, V. H. (Ed.) (2016). Otsinka turystychno-rekreatsiynoho potentsialu rehionu [Assessment of the tourist and recreational potential of the region]. Odessa: ONEU. [in Ukrainian].

9. Prohrama rozvytku turyzmu v misti Drohobychi na 2019-2021 roky [The program for developing tourism in Drohobych for 2019-2021]. Retrieved from

<http://drogtravel.com/wp-content/uploads/2019/01/programa-2019-21-1.pdf> [in Ukrainian].

10. *Drohobych City Council*: Website (2019). Retrieved from <https://drohobych-rada.gov.ua> [in Ukrainian].

11. Passport rehionu [Passport of the region] (2019). *Main Department of Statistics in Lviv Region: Website*. Retrieved from https://lv.ukrstat.gov.ua/eng/bank/about_statregion.php [in Ukrainian].

12. Tkachenko, T. I., & Sokolova, K. O. (2011). Teoretychni aspekty formuvannya turystychnoho potentsialu pidpryemstv [Theoretical aspects of formation of tourism potential of enterprises]. In *Visnyk Mariupol's'koho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomika [Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics]* Vol. 1 (pp. 107-112). Retrieved from http://tourlib.net/statti_ukr/tkachenko4.htm [in Ukrainian].

13. Infrastruktura rehioniv Ukrayiny. Priorytety modernizatsiyi [Infrastructure of the regions of Ukraine. Modernization priorities]: Analytical research (2017). Kyiv. Retrieved from <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/13246.pdf> [in Ukrainian].

14. Kobernichenko, T. (2009). Rekreatsinyy potentsial hirs'kykh sil L'viv's'koyi oblasti [Recreational potential of mountain villages in Lviv region]. *Visnyk L'viv's'koho universytetu. Seriya heohrafichna – Bulletin of the University of Lviv. Geographic Series*, 37, 260-267. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2009_37_32 [in Ukrainian].

15. Stupen, M., Dudyak, R., Stupen R., & Ryzhok, Z. (2018). Problemy rozvytku haluzi turyzmu u L'viv's'koyi oblasti [Problems of tourism industry in Lviv region]. *Ahrarna ekonomika – Agrarian economy*, 3-4, 48-54. DOI:

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2018.03.048> [in Ukrainian].

16. Ihor Chava: cherez p'yat' rokiv pro Drohobych znatymut' v us'omu sviti [In five years' time Drohobych will be famous worldwide] (2019, Jan 11). *Drohobych City Council*: website. Retrieved from <https://drohobych-rada.gov.ua/igor-chava-cherez-p-yat-rokiv-pro-drogobych-znatymut-v-usomu-sviti-foto-zmi> [in Ukrainian].

17. Yukhnovska, Yu. O. (2019). Teoretychni pidkhody do vyznachennya sutnosti turystychnoho potentsialu rehionu [Theoretical approaches to determining the essence of tourist potential of the region]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya – Scientific notes of TNU. Series: Economics and Management*, 30 (69), No. 1, 42-46. Retrieved from <http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019//10.pdf> [in Ukrainian].

18. Volchetsky, R. V. (2012). Rol' turystychnykh informatsiynykh tsestriv u suchasniy industriyi turyzmu [The role of tourist information centers in the modern tourism industry]. *Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnogo universytetu im. Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylyans'ka akademiya». Seriya «Derzhavne upravlinnya». Scientific works [Black Sea State University named after Peter Mohyla complex «Kyiv Mohyla Academy»]. Series: Public Administration*, 182(194), 126-128. [in Ukrainian].

Надійшло 11.02.2020 р.

Proceedings of the "SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF THE MODERN PERIOD OF UKRAINE"

Proceedings of the "Socio-economic problems of the modern period of Ukraine" is a specialized scientific-practical edition based National Academy of Sciences of Ukraine and the Institute for regional studies of NAS of Ukraine.

The book highlights the results of studies of institutional and socio-economic problems of development of Ukraine at the macro, meso and micro levels, encouraging to published authors who carry out research work in various sectors of the economy.

The book "Socio-economic problems of the modern period of Ukraine" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine in the field of economic sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated by 11.07.2016 №820).

The journal is included in the international scientometric database Index Copernicus, Poland - with 2014.

Site collection: www.zbirnyk.ird.gov.ua